

Göktuğ İdiz

**OSMANLI DEVLETİ'NİN KLASİK DÖNEMİNDE
GAYRİMÜSLİM TEBAAYA TANINAN DİNİ
GÜVENCELER BAĞLAMINDA KİLİSELERİNİN
VE SİNAGOGLARININ TAMİRİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAM HUKUKUNDA DEVLET VE GAYRİMÜSLİMLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

1. GENEL OLARAK	9
2. KAVRAMLAR.....	12
2.1. Ülke.....	13
2.2. Adalet.....	18
2.3. Zimmet Anlaşması.....	23
2.4. Zimmi	27
2.5. Cizye	31
2.6. Hak.....	37
3. HUKUK SİSTEMİ BAĞLAMINDA TEORİK ESASLAR	52
3.1. Kuran-ı Kerim'de Zimmiler.....	52
3.2. Peygamber Uygulaması.....	54
3.3. Zimmet Anlaşması Kapsamında Uygulanacak Olan Hukuk.....	58
4. UYGULAMADA ZİMMET ANLAŞMASI.....	60
5. ZİMMET ANLAŞMASININ SONA ERMESİ	65
6. EMEVİ VE ABBASİ DEVLETLERİ DÖNEMİNDE ZİMMİLERE İLİŞKİN UYGULAMALAR	66
7. ZİMMET ANLAŞMASINA GÖRE İBADETHANELER.....	72

İKİNCİ BÖLÜM
OSMANLI DEVLETİ VE GAYRİMÜSLİM
TEBAASI ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİ

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE GAYRİMÜSLİMLERİN YÖNETİMİ.....	83
1.1. Örfi Hukuk	83
1.2. Örfi Hukukun Zimmilerin Yönetimine Etkisi.....	85
1.3. Osmanlı Devleti'nde Zimmi Tebaaya Yönelik Uygulamalar	90
1.4. Osmanlı Devleti Uygulamasında Zimmet Anlaşmasıyla Tanınan Güvencelere Müdahaleler.....	96
2. OSMANLI DEVLETİ'NDEKİ ZİMMİ TOPLULUKLAR VE YÖNETİMLERİ.....	104
2.1. Yahudiler	105
2.1.1. Cemaat	106
2.1.2. Toplum.....	112
2.1.3. Göç	123
2.1.4. Hahambaşılık.....	130
2.2. Rumlar	134
2.2.1. Rum Patrikhanesi	135
2.2.2. Rum Toplumu	142
2.3. Ermeniler	149
2.3.1. Ermeni Patrikhanesi.....	149
2.3.2. Ermeni Toplumu.....	153
2.4. Katolikler	155

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
OSMANLI DEVLETİ'NDE GAYRİMÜSLİM
İBADETHANELERİ VE TAMİR USULÜ

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE GAYRİMÜSLİM İBADETHANELERİNİN HUKUKİ DURUMLARI	159
--	-----

1.1. Sinagog	166
1.2. Kilise	178
1.2.1. Rum Kiliseleri.....	179
1.2.2. Ermeni Kiliseleri	187
1.2.3. Katolik Kiliseleri	192
2. KİLİSE VE SINAGOG TAMİRİ	198
2.1. Tamir Şartları	199
2.2. Tamir İzni Talebi	204
2.2.1. Tamir İzni Talebi Başvurusunu Yapabilecek Kişiler.....	205
2.2.2. Tamir Edilecek Gayrimüslim İbadethane Bölümleri.....	207
2.2.3. Tamir Sebebi	208
2.3. Keşif	210
2.4. Fetva.....	214
2.5. Tamir İzni.....	215
2.6. Tamir Talebinin Reddedilmesi	220
2.7. İzinsiz Tamir ve İnşa	221
SONUÇ	227
KAYNAKÇA.....	231